

Ημερολόγιο 2006

Max Ernst*
Κόρη και Μητέρα
Συλλογή The Capricorn Trust, Νέα Υόρκη

*με παρέμβαση της τετράχρονης Ιωάννας

Γυναίκες στο Διαδίκτυο:
www.femnetsalonica.gr

“Και προχωρούν οι δικοί μας”! Δεύτερο ημερολόγιο, χρόνος δεύτερος. Καιρός που προσηλωνόμαστε με προσοχή και σοβαρότητα σ’ αυτό που έχουμε. Σ’ αυτό που υπάρχει επειδή το φτιάξαμε, το εξοικονομήσαμε και το “αβγατίσαμε”. Καιρός που φαίνονται τα μικρά όνειρα. Που κατέχουν τη σημασία τους. Ζούμε μ’ αυτά κι’ αυτά ζούνε από τη γενναιοδωρία μας. Το δίκτυο σχηματίζει ομάδες. Τα θέματα που τίθενται ή ανακύπτουν είναι όλα νέα-καινούργια. Γιατί τέτοια οφείλει να είναι η αντιμετώπισή τους. Μιας και δεν υπάρχει η ευκολία του προηγούμενου, του “δεδικασμένου”. Κανένα μαγικό λυσάρι να ανοίξουμε. Όλα από το κεφάλι μας να τα κατεβάσουμε. Μπελάς και στοίχημα. Παραμένει όμως η χαρά της συνάντησης, η έκπληξη της επινόησης, ο πλούτος της διαφοράς και η κοινή πεποίθηση ότι όλα τα προβλήματα είναι πραγματικά αφού τα θέτουν η ανάγκη και η επιθυμία μας. Ως τέτοια μας αφορούν, αποτελούμε μέρος τους και όχι εξωτερικούς παντογνώστες που έρχονται απ’ το πουθενά για να δώσουν την πολυθρόνη λύση.

Αυτά συμβαίνουν στο χώρο της Π. Παπαγεωργίου που ζωντανεύει συχνά από τις γυναίκες που συγκεντρώνονται τακτικά στις ομάδες τους, στις εκδηλώσεις (μετά μουσικής ή άνευ) και κάθε Σάββατο μεσημέρι όταν ανοίγει και υποδέχεται.

Στο φετινό ημερολόγιο αποχαιρετούμε τις γυναίκες του 2005 με τη Μαφάλντα να “εξακοντίζει” τις ατάκες της αυλαίας. Κρατήσαμε το λεπτό νήμα από την έρημη Καλάμιτς Τζέην με την ανολοκλήρωτη, χρονικά ασύμπτωτη μητρική σχέση με την κόρη της για να φτάσουμε με κείμενα και αναφορές που ακουμπούνε με γυμνά δάκτυλα σ’ αυτή τη βαθειά, αρχαϊκή, κεντρική για τον ψυχισμό της γυναίκας μητρική-θυγατρική σχέση.

Η Μαμά
Η πιο γλυκειά λέξη του κόσμου είναι «Μαμά»!
Η πιο όμορφη μαμά του κόσμου είναι η δική μου!
Δε μπορώ να κάνω χωρίς τη Μαμά κ' η Μαμά δε
μπορεί να κάνει χωρίς εμένα.
Η Μαμά με φυλάει απ' όλα τα τρομερά πράγματα.
Με κρατάει απ' το χέρι όταν πάμε στον Παιδικό
Κήπο. Δεν πρέπει να πηγαίνω μόνη μου, γιατί
μπορεί και να χαθώ. Μπορεί να με κόψει κάνα
αυτοκίνητο ή και να με δαγκάσει κανένα σκυλί.
Κι αν χαθώ, θα μείνω χωρίς μαμά, κ' η Μαμά θα
μείνει χωρίς παιδί. Τι τρομερό πούναι!
Σήμερα έχουμε Κυριακή. Η Μαμά δεν πάει στη
δουλειά. Γι' αυτό βρισκόμαστε στο πάρκο. Εδώ
έχει πολύ πράσινο κι όλα τα χρώματα του κόσμου.
Έχει πολλά λουλούδια και πολλά παιδιά.
Η Μαμά κάθεται σ' ένα παγκάκι και ξεκουράζεται.
Εγώ παίζω στην άμμο με τα άλλα παιδιά.

Φτιάχνουμε ένα γεφύρι.

Η Μαμά με κοιτάει και το πρόσωπό της χαμογελάει.
Τότε χαμογελούν όλα τα λουλούδια. Κι ο κόσμος
ολόκληρος χαμογελάει.

Τι όμορφη που είναι η Μαμά όταν χαμογελάει!
Κ' εγώ χαμογελάω. Ολόιδια σαν τη Μαμά.

Ντόρα Γκάμπε
μετάφραση: Γιάννης Ρίτσος
Εγώ, η μητέρα μου κι ο κόσμος.
Αθήνα: Κέδρος 1965

...
Συχνά οι γυναίκες μεταξύ τους, μοιάζουν άλλοτε με μαμάδες και άλλοτε με κόρες, ανεξάρτητα από το αν έχουν ή δεν έχουν παιδιά. Μαμάδες και κόρες.

...
Μπορούμε να 'μαστε άλλοτε μαμάδες και άλλοτε κόρες, μικρές

ή μεγαλύτερες, ακούγοντας ιστορίες, μιλώντας, καϊδέυοντας η μια την άλλη ή κοιτάζοντας από το παράθυρο μόνες μας. Όλες έχουμε μια μαμά ζωντανή ή πεθαμένη και μερικές από μας είμαστε κόρες της μαμάς μας και μαμάδες των κορών μας. Ωστόσο οι θέσεις της μαμάς και της κόρης φαίνονται αντίθετες -δεν είναι δυνατό να συμπίπτουν την ίδια στιγμή και προς το ίδιο πρόσωπο. Η ιδέα ότι η μία διαδέχεται την άλλη, ότι στην αρχή είμαστε κόρες και μετά θα γίνουμε μαμάδες (και τότε «θα δούμε») έχει εξοργίσει πολλές από μας όταν την ακούγαμε από τις μαμάδες μας, που δε μας τη λέγανε βέβαια όταν είμαστε πολύ μικρές, αλλά όταν είχαμε λίγο μεγαλώσει. «Οχι δε θα γίνουμε! Θα μεγαλώσουμε να είμαστε ο εαυτός μας» -αυτό όμως δε μας γλιτώνει από τις μαμάδες μας, δηλαδή από το ότι είμαστε κόρες. Εμείς είμαστε πιο εξοικειωμένες με την ιδέα ότι το πως είμαστε (ή μας φανταζόμαστε ή δε μας φανταζόμαστε) μαμάδες έχει να κάνει με τη σχέση μας με

τις μαμάδες μας, παρόλο που αυτό δε μου φαίνεται να απέχει και πολύ από κείνο το «θα δεις» που κι εμένα με θύμωνε όποτε η μαμά μου τολμούσε ακόμα και να το υπαινιχθεί. Όπως και να 'ναι, το πριν είναι πριν και το μετά μετά και καμιά από τις δυο αυτές κουβέντες δε σημαίνει ότι η θέση της μαμάς και της κόρης είναι δυνατό να ταυτιστούν. Όμως καθώς μεγαλώνουμε, το πριν έχει μέσα και λίγο μετά, κι όταν έχουμε πια μεγαλώσει μέσα μας μένει και λίγο απ' το πριν. Τα κοριτσάκια παίζουν με κούκλες, είναι οι μαμάδες τους -τις ταΐζουνε «ρύζι και ντολμάδες». Κι όχι μόνο είναι οι μαμάδες τους, αλλά παριστάνοντας τις μαμάδες μεγαλώνουν και παριστάνοντας τις μαμάδες, παίζοντας, είναι κόρες-παιδάκια.

...
Το κοριτσάκι φαίνεται να 'ναι κόρη κάνοντας τη μαμά. Όμως η ανάγκη να αγαπήσει η μαμά τις κούκλες κάνει τη μαμά ακόμα περισσότερο μαμά κι εκείνην ακόμα περισσότερο κόρη.

...
Όταν παριστάνουν τις μαμάδες τους, οι μαμάδες γίνονται πιο πολύ μαμάδες γιατί πιο πολύ παριστάνουνε τις μαμάδες. Οι μαμάδες και οι κόρες είναι και κοντά και μακριά.

Αλεξάνδρα Μπακαλάκη
αποσπάσματα από το κείμενο
«Έλα και θα γίνουμε/και οι δυο μαμάδες/
και θα την ταΐζουμε ρύζι/και ντολμάδες...»,
Δίνη, Φεμινιστικό Περιοδικό, 7/1994,
αφιέρωμα: Μητρότητα.

Μάρτιος

Η ΠΡΩΤΗ ΜΕΡΑ

Γεννήθηκα Ιούλιο, λυκόφως, αστερισμός Καρκίνος.
Όταν με φέρνανε για να με δει, γύρισε προς τον τοίχο.

Μαργαρίτα Καραπάνου

Η Κασσάνδρα και ο Λύκος. Αθήνα: Ερμής, 1977

...
Η ΜΗΤΕΡΑ ΜΟΥ ΚΙ ΕΓΩ γνωριζόμαστε από παλιά.
Όταν ήμουνα παιδί μου έδειχνε τα άστρα. «Είναι δικά μου», μου έλεγε. Όταν ήμουνα δώδεκα χρονών περπατούσαμε μ' έναν άντρα στον δρόμο. «Είναι δικός μου», μου έλεγε.

...
-ΜΑΜΑ, ΕΧΩ ΑΙΜΑ που τρέχει στα πόδια μου. Στα μπούτια μου...

-Έγινες γυναίκα! Ουρλιάζει η μαμά. Έγινες γυναίκα! Σε μισώ! Δεν είσαι πια τίποτα. Ο άντρας θα σε εξουσιάζει! Θα σου κάνει παιδιά, θα σ' έχει σκλάβο του.

-Μα εσύ, μαμά, δεν έχεις άντρα.

-Έχω πολλούς, έτσι δεν έχω κανέναν.

Παίρνω τα καθαρά πανιά και τα βάζω κάτω απ' το μαξιλάρι μου. Είμαι τόσο περήφανη! Τώρα πια είμαι σαν τη μαμά. Θα 'χω άντρες, παιδιά, σκυλιά, γιατί, οτιδήποτε είναι ζωντανό.

...
ΜΗΤΕΡΑ, ΜΟΥ ΛΕΙΠΕΙΣ. Έχουν περάσει τρία χρόνια απ' το θάνατό σου. Έχω τους σκύλους... Έξω, μέσα,

αγκαλιά... Ο κόσμος μιλάει και δεν καταλαβαίνω τι μου λέει... Μόνο τους σκύλους καταλαβαίνω... Είναι χειμώνας: οι βροχές χτυπάνε τα τζάμια... Το σπίτι είναι έρημο... Ακούω τη φωνή σου... Νεκρή είσαι δικιά μου. Νεκρή σ' αγαπώ περισσότερο. Νεκρή, δεν μπορώ να σε σκοτώσω...

...

Δεν ξέρω πως έγινα συγγραφέας. Ίσως η βαθιά δυστυχία να με ώθησε. Μια μέρα, άρχισα το πρώτο μου μυθιστόρημα. Έκλαιγα από χαρά, τα δάκρυα μουντζουρώνανε τις σελίδες. Μητέρα, κι εσύ έκλαψες από χαρά. Τα γραμμένα χαρτιά επιτέλους μας χώριζαν. Εκείνη τη νύχτα δεν είχα εφιάλτες, με κατέκλυσε μια γλυκειά γαλήνη. Είχα γεννηθεί...

Μαργαρίτα Καραπάνου

Μαμά. Αθήνα: Ωκεανίδα, 2004

Γιάννης Στυλιανού,
Του χωριού και της
Υπαίθρου
Λόφος Πιερίας, 1966-67

Απρίλιος

Οι λυπημένες μητέρες στα σούπερ μάρκετ

Οι μητέρες περνάνε ήσυχα
ανάμεσα από τα τρόφιμα
και κιόσκια με βιβλία
Σοβαρές. Απρόσιτες
Σαν δέντρα που δείχνουν νύχτα το θάνατο
χωρίς σημασία
Ήσυχα
το καροτσάκι τους σπρώχνουνε
σε πάγους κατανάλωσης
γνωστή γλιστερή σιωπή
από τόσους συγγενείς τους νεκρούς
σ' απρόσωπα νοσοκομεία
Φοράνε τα παπούτσια της κόρης τους
κι από μέσα δεν έχουνε δάχτυλα δεν έχουνε πόδια
έναν ήχο βαθύ όταν ανασαίνουνε βγάζουνε
σαν να βουλιάζουνε αιώνια
ασθματικά βαπόρια
Φοράνε τη ρόμπα της μάνας τους
καφέ μπαμπακερή με ανοιχτά γαλάζια λουλούδια
Σε κάθε ασήμαντη κίνηση
πεταλούδες σκόροι
απ' τις μασχάλες τους φεύγουνε
για να γεννήσουν αυγά
στα πλαστικά λουλούδια
Συχνά πολύ τρομάζουνε
σαν ν' άκουσε κάποιος τη σκέψη τους
και το ρύζι με τρόπο αγκαλιάζουνε

σαν να σφίγγουν τα χέρια τους
το πρώτο κατοχικό πρησμένο μωρό τους
Τα χέρια τους τυχαία σκοντάφτουνε
σε κάποιο ακριβό σαμπουάν ή σε εξωτική κολόνια
Εκεί μένουν ακίνητες. Ευλαβικές
γιατί με την αφή αγγίζαν τη φθορά
που τους αφήνει η λύπη
Κοιτάνε γύρω αδιάφορα
με σύγκρου ερωτικό
και γρήγορα μέσα στην τσάντα τους
ανέλπιδες σερβιέτες ρίχνουνε
που δε θα χρησιμοποιήσουν

Κατερίνα Γώγου
Απόντες.

Αθήνα: Καστανιώτης, 1986

...
Τυφλωμένες. Μιλούσαμε για τα παιδιά σαν να ήταν ζωντανά. Τα φανταζόμασταν να μεγαλώνουν χρόνο με το χρόνο. Αυτά θα έπαιρναν εκδίκηση για μας. Και πριν εγώ φύγω καλά καλά από την πόλη τους, τα είχα κιάλας σκοτώσει.

Ποιος δαίμονας έφερε εδώ την Αρίννα; Οι θεοί θέλουν, άραγε, να με αναγκάσουν να ξαναρχίσω να πιστεύω σ' αυτούς; Αστείο πράγμα. Τώρα πια είμαι υπεράνω των θεών. Όπου κι αν με ψάξουν με τα άκαρδα όργανά τους, δε θα βρουν μέσα μου κανένα ίχνος ελπίδας, κανένα ίχνος φόβου. Τίποτε, τίποτε. Η αγάπη δολοφονήθηκε, ο πόνος σταματάει κι αυτός. Είμαι ελεύθερη. Χωρίς καμιά επιθυμία αφουγκράζομαι το κενό που με γεμίζει ολόκληρη.

Και μαθαίνω ότι οι Κορίνθιοι δεν έχουν ακόμη τελειώσει μαζί μου. Τι είναι αυτά που λένε; Ότι εγώ, η Μήδεια, σκότωσα τα παιδιά μου. Εγώ, η Μήδεια, θέλησα να εκδικηθώ τον άπιστο Ιάσωνα. Ρώτηση: Ποιός θα το πιστέψει αυτό; Η Αρίννα μου απάντησε: Όλοι. Κι ο Ιάσωνας; Του Ιάσωνα δεν του πέφτει πια κανένας λόγος. Κι οι Κόλχοι; Οι Κόλχοι είναι όλοι νεκροί, εκτός από τις γυναίκες στα Βουνά, κι αυτές έχουν γίνει άγριες.

Η Αρίννα λέει ότι τον έβδομο χρόνο μετά το θάνατο των παιδιών οι Κορίνθιοι διάλεξαν επτά αγόρια κι επτά κορίτσια από τις καλύτερες οικογένειες, τους ξύρισαν τα κεφάλια και τα έστειλαν στο ναό της Ήρας, όπου θα μείνουν ένα χρόνο για να μνημο-

νεύουν τα παιδιά μου. Κι αυτό θα γίνεται κάθε επτά χρόνια.

Έτσι λοιπόν. Αυτή είναι η κατάληξη. Φροντίζουν ώστε και οι μεταγενέστεροι να με νομίζουν παιδοκτόνο. Όμως, τι είναι αυτό για τους Κορίνθιους σε σύγκριση με τα εγκλήματα που θα έχουν να θυμούνται; Γιατί είμαστε αδιόρθωτοι.

Τι μου απομένει; Να τους καταραστώ. Κατάρα σε όλους εσάς. Κατάρα ιδιαίτερα σ' εσάς, Ακάμαντα, Κρέοντα, Αγαμήδη, Πρέσβωνα. Να έχετε μια φρικτή ζωή κι έναν άθλιο θάνατο. Οι κραυγές σας να φτάσουν μέχρι τον ουρανό και να τον αφήσουν ασυγκίνητο. Εγώ, η Μήδεια, σας καταριέμαι.

Πού να πάω; Είναι νοητός κάποιος κόσμος όπου να μπορώ να ζήσω εγώ, κάποια εποχή για μένα; Δεν υπάρχει κανένας να τον ρωτήσω. Αυτή είναι η απάντησή.

Κρίστα Βολφ

Μήδεια/μετάφραση: Αγγέλα Βερυκοκάκη
Αθήνα: Νέα Σύνορα, 1996

Ιάσωνας: Άμποτες οι θνητοί να αποκτούσαν παιδιά με κάποιο τρόπο αλλιώτικο, να μην υπήρχε το γυναικείο φύλο. Έτσι κανένα κακό δε θα 'χαν οι άνθρωποι.

Ευριπίδης

Μήδεια/μετάφραση: Γιώργης Γιατρομανωλάκης
Αθήνα: Καρδαμίτσας.

Η Μάνα μου κι ο σατανάς

...

Η μάνα μου ήθελε άραγε ποτέ
ή πάντα μούγκριζε στα μουλωχτά
με όλα τα «θέλω»
στοιβαγμένα βαθιά
πέρα από τη φωνή;

Κατερίνα Αγγελάκη-Ρουκ

απόσπασμα από το ποίημα «η Μάνα μου κι ο σατανάς»
από τη συλλογή Μαγδαληνή το μεγάλο θηλαστικό

Βούλα Παπαιωάννου
Το κόντευμα της φούστας
Αθήνα, 1950-1955,
Εικόνες απόγνωσης και
ελπίδας

... ανακαλύπτω και πάλι την κατάσταση στην οποία βυθιζόταν κατά καιρούς η μάνα μου. Από τα μικράτα μας ακόμη μάθαμε να διαβάζουμε τα σημάδια: ξαφνικά δεν είχε το κουράγιο να μας πλύνει, να μας ντύσει, και μερικές φορές μήτε να μας ταΐσει. Αυτήν την παραίτηση από τη ζωή η μάνα μου την ένιωθε κάθε μέρα. Μερικές φορές διαρκούσε, κάποτε πάλι εξαφανιζόταν με τον ερχομό της νύχτας. Είχα την τύχη να διαθέτω μια μάνα απελπισμένη, με μια απόγνωση τόσο γνήσια που ακόμα και η χαρά της ζωής δεν μπορούσε να τη διαλύσει εντελώς. Αυτό που πάντα θα αγνοώ είναι η φύση των συγκεκριμένων γεγονότων που την έκαναν να μας εγκαταλείπει.

... Αυτό που αγνοώ, όπως πρέπει να αγνοούσε κι εκείνη, είναι οι αιτίες που καθιστούσαν φανερή την αποκαρδίωση.

Μαργκερίτ Ντυράς
μετάφραση: Κορίννα Κωνσταντοπούλου.
Διαβάζω, 1/1/1986

(Διηγείται η θεία Σόνια)

... Η ζωή σου ως γυναίκα σου ανήκει μόνο για ένα σύντομο χρονικό διάστημα: αρχίζοντας από την πρώτη έξοδο απ' το σπίτι μέχρι την πρώτη εγκυμοσύνη. Από εκείνη τη στιγμή, από την πρώτη εγκυμοσύνη, έπρεπε να αρχίσουμε να ζούμε μόνο γύρω απ' τα παιδιά. Ακριβώς όπως οι μαμάδες μας. Ακόμα και να καθαρίζουμε δρόμους για το καλό των παιδιών, γιατί το παιδί σου είναι ο νεοσσός, εσύ τι είσαι; Εσύ είσαι όλο κι όλο το ασπράδι του αυγού, είσαι αυτό που ο νεοσσός τρώει για να μεγαλώσει και να δυναμώσει. Και όταν το παιδί σου μεγαλώσει, ακόμα και τότε, δεν θα επιστρέψεις να γίνεις ο εαυτός σου, αλλά απλά θα μετατραπείς από μαμά σε γιαγιά, που είναι απλώς η βοηθός των παιδιών της στην ανατροφή των παιδιών τους.

Η αλήθεια είναι ότι υπήρχαν και τότε όχι λίγες γυναίκες που έκαναν δική τους καριέρα και συμμετείχαν στη δημόσια ζωή. Όλοι όμως μιλούσαν γι αυτές πίσω από την πλάτη τους. Δέστε αυτή την εγγώστρια, κάθεται σε συνεδριάσεις και τα κακόμοιρα τα παιδιά της μεγαλώνουν στο δρόμο, εκείνα το πληρώνουν.

Τώρα βρισκόμαστε σ' ένα καινούριο κόσμο. Τώρα, μπορεί τελικά να αφήνουν τη γυναίκα να κάνει τη ζωή της λίγο περισσότερο. Ή μήπως είναι μόνο φαινομενικά; Μπορεί και στις νεότερες γενιές η γυναίκα να κλαίει ακόμη τις νύχτες στο μαξιλάρι της, μετά

που ο άντρας της έχει κοιμηθεί, επειδή νιώθει το άγχος να επιλέξει ανάμεσα σ' αυτό και σε κείνο; Δεν θέλω να κρίνω: δεν είναι πια ο δικός μου κόσμος. Για να συγκρίνω θα έπρεπε να πάω από πόρτα σε πόρτα να μετρήσω πόσα μητρικά δάκρυα χύνονται κάθε νύχτα στις μέρες μας μες στο σκοτάδι πάνω στο μαξιλάρι, ενώ ο σύζυγος κοιμάται, και να συγκρίνω μεταξύ των δακρύων τότε και των δακρύων σήμερα.

Άμος ΟΖ
Ιστορία αγάπης και σκότους.
μετάφραση: Ιακώβ Σιμπή
Αθήνα: Καστανιώτης, 2004

Οικογενειακή φωτογραφία.
Πέντε γενιές γυναικών, 1944-1945.

...

Η νεαρή Μέσκαρη Ρουμπίνη έτρεχε, σχεδόν κολλημένη στο πίσω μέρος του καμιονιού, τώρα το αμάξι είχε λιγάκι ανοίξει ταχύτητα, και από πάνω της όρθια στητή η μητέρα της. Η Ρουμπίνη κρατούσε υψωμένη την κανάτα να τη φτάσει να πιεί η μητέρα της. Τότε η μητέρα της έλαβε την κανάτα, αλλά δεν ήπια, μόνο ένιβε το πρόσωπό της και τον γιακά της νοικοκυρεμένα, να τα παστρέψει από τις ακαθαρσίες και τη στάχτη. Τότε ο τίμιος της άρπαξε την κανάτα και έχυσε το υπόλοιπο νερό κατά πάνω στον κόσμο γύρω, ο κόσμος γέλασε βουερά και φώναζαν ζήτω ζήτω, οι καμπάνες να χτυπάνε, ο τίμιος είχε φτάσει τώρα δίπλα στη μητέρα της Ρουμπίνης Μέσκαρη και της έσπασε τον κλουβίτη στο κεφάλι και τα ζουμιά έτρεξαν στον σβέρκο της και ο κόσμος σπάραξε από γέλια και τότε η νεαρή Μέσκαρη Ρουμπίνη γαντζώθηκε στο φορτηγό και μάλιστα

σκαρφάλωσε λίγο. Τότε ο τίμιος με τη σημαία σαλτάρισε από τα πλάγια και κατέβηκε από το φορτηγό και το πλήθος τον επιδοκίμασε με αίσθημα χειροκροτήματα. Τότε η Μέσκαρη Ρουμπίνη έπαθε μία ελευθερία. Άρχισε να χειροκροτάει επίσημα και μετά ανακοίνωσε αυστηρά στο πλήθος Ζήτω η Μητέρα μου η Μέσκαρη Ασημίνα Ζήτω η Μητέρα μου η Ασημίνα. Και το πλήθος χειροκροτούσε με σπαραχτικά γέλια, ήτανε σαν παράσταση από θίασο βαριετέ. Η Μέσκαρη Ρουμπίνη δεν έκλαιγε, μόνο έβγαζε αφρούς από τα μάτια της.

Παύλος Μάτεσις

Η μάνα του σκύλου.

Αθήνα: Καστανιώτη 1999

Μέλανι Κλάϊν (1882-1960)

«...στην κλαϊνική αντίληψη το οιδιπόδειο και η σημαντικότητα του πατέρα και του νόμου του παύουν να είναι συστατική συνθήκη της δόμησης του υποκειμένου. Αντίθετα, στο προσκήνιο έρχεται η προοιδιπόδεια φάση και η πρώιμη σχέση με τη μητέρα...
... Για το κορίτσι, σύμφωνα με την Κλάϊν, στη σχέση με τη μητέρα της παίζεται ούτε λίγο ούτε πολύ, ξανά και ξανά, η ζωή και ο θάνατος ως προς τα πόσα διακυβεύονται μέχρι που να -και αν- μπορέσει να την πενθήσει και να αυτονομηθεί».

Τάνια Βοσνιάδου

αποσπάσματα από το κείμενο «Διαδικασίες σύγκρουσης: ψυχαναλυτικές προσεγγίσεις στο λόγο περί θηλυκότητας», στο Έσταν οι Γυναίκες έχουν διαφορές. Μέδουσα, 2003.

Οι σοβαρότερες συγκρούσεις στην ιδιωτική ζωή της Κλάϊν που αργότερα είχαν σοβαρές συνέπειες και στην επαγγελματική της ήταν με την κόρη της Μελίτα που έγινε επίσης ψυχαναλύτρια. Η Μέλανι πιθανόν επαναλάμβανε με την κόρη της τη συμπεριφορά της μητέρας της Libussa απέναντι σ' εκείνην. Η Μελίτα, από τη στιγμή που ξεκίνησε την ανάλυσή της, απομακρύνθηκε από τη Μέλανι. Η Κλάϊν πέθανε χωρίς να συμφιλιωθεί ποτέ με την κόρη της.

Η σύγκρουση αυτή, έτσι όπως τη διερευνά η Τζούλια Κρίστεβα στη μελέτη της Μέλανι Κλάϊν

αποτελεί μια διαδρομή που φαίνεται να βρίσκεται στην καρδιά της σύγχρονης γυναικείας ταυτότητας. Σε ένα γράμμα της Μελίτα, που είναι ταυτόχρονα και μία γραπτή κήρυξη πολέμου στη μητέρα της και μια διακήρυξη του αγώνα της για ανεξαρτησία από την υπερμεγέθη μητρική φιγούρα διαβάζουμε: «δεν έχεις αντιληφθεί αρκετά το γεγονός ότι εγώ είμαι ένα πρόσωπο πολύ διαφορετικό από σένα...».

Για την Κρίστεβα, η Μέλανι Κλάϊν υπήρξε η μεγαλύτερη νεωτερίστρια στην ψυχανάλυση. Αφηγείται την αξιοθάυμαστη ιστορία της ζωής της Κλάϊν, παρουσιάζει μία δυστυχημένη σύζυγο και μητέρα που έκανε ψυχανάλυση και -χωρίς πτυχίο Ιατρικής ή άλλης σχολής- έγινε η ίδια αναλύτρια στην ηλικία των 40. Η Κλάϊν αποτιμάται από την Κρίστεβα ως το πρώτο πρόσωπο που αντιμετώπισε τη μητέρα ως πηγή όχι μόνο δημιουργικότητας, αλλά της σκέψης της ίδιας και η πρώτη που εξέτασε τη θέση της μητροκτονίας στην ψυχική ανάπτυξη.

«Για τα κορίτσια η (συμβολική) μητροκτονία μπορεί να είναι -αλλά όχι απαραίτητα- πιο δύσκολη εξαιτίας της σωματικής ομοιότητας με τη μητέρα. Η απελευθέρωση του κοριτσιού μπορεί να πάρει τη μορφή ενός κύκλου ατέρμονων λογαριασμών που δεν κλείνουν».

Απόσπασμα από συνέντευξη της Κρίστεβα στη Ντάρια Γακαλατερία, εφημερίδα Repubblica, 28/2/2005.

Απόλυτη γυναικοκρατία σε συνθήκες επιστημονικής φαντασίας. Το ενδιαφέρον δε βρίσκεται στην αντεστραμμένη εικόνα της ανδροκρατίας αλλά στο θρυμματισμένο καθρέφτη: Η πολυπρόσωπη-πληθυντική μητέρα σε ένα κόσμο όπου η μόνη εφικτή γονεϊκή σχέση είναι η μητρική.

Η ματιά είναι από τα κάτω - ένα αγόρι αφηγείται.

Γεννήθηκα στον 93ο Οικουμενικό Κύκλο, το Έτος 1641, στο Ρακίντρ του Σέγκρι. Το Ρακίντρ ήταν μια ειρηνική και συντηρητική πόλη, κι εγώ μεγάλωσα με την παλιά νοοτροπία: το χαϊδεμένο αγοράκι σ' ένα μητρικό σπίτι με δεκαεπτά μέλη -εκτός από τις μαγεύρισες: μια προγιαγιά, δυο γιαγιάδες, τέσσερις μητέρες, εννέα κόρες κι εγώ. Ήμασταν ευκατάστατοι. Όλες οι γυναίκες ήταν πρώην ή εν ενεργεία στελέχη στην «Αγγειοπλαστική της Ρακίντρ», την κύρια βιομηχανία της πόλης. (...) Τα γενέθλιά μου δεν ήταν πιο σπουδαία από αυτά που οργάνωναν για τις αδερφές μου και μου επέτρεπαν να τρέχω και να παίζω μαζί τους σα να 'μουν κορίτσι.

«Οι γυναίκες δε ζουν ποτέ μόνες τους;» ρώτησα, μια και όλες όσες έχω γνωρίσει ανήκουν σε κάποιο μητρικό ή θυγατρικό σπίτι, είτε πρόκειται για ζευγάρια είτε για μεγάλες οικογένειες σαν της Ερκχάου, όπου συνυπάρχουν τρεις γενιές: πέντε ηλικιωμένες γυναίκες, τρεις από τις κόρες τους που ζουν στο σπίτι και τέσσερα παιδιά -ένα αγόρι που όλες το

περιποιούνται και το κακομαθαίνουν υπερβολικά, και τρία κορίτσια.

...

Γιατί λέω μητρική και όχι πατρική; Γιατί στον κόσμο μου δεν υπήρχαν πατέρες. Υπήρχαν μόνο επιβήτορες. Οι έννοιες των λέξεων «πατέρας» και «πατρικός» μου ήταν άγνωστες. Θεωρούσα τον Ραγκάζ και τον Κοχάντρατ μητέρες μου. Ακόμα έτσι τους θεωρώ.

...

«Θέλω τη δική μου οικογένεια», του είπα. «Δε θέλω να ζω στο μητρικό μου, όπου πάντα θα με βλέπουν σαν παιδί. Θέλω μια δουλειά. Μια σύζυγο, συζύγουσ -παιδιά- θέλω να γίνω μητέρα. Θέλω την αληθινή ζωή, όχι παιχνίδια!»

«Μα δεν μπορείς να μείνεις έγκυος», είπε με καλοσυνάτο ύφος.

«Όχι, αλλά μπορώ ν' αναθρέψω ένα παιδί!»

«Εμείς έχουμε δύο φύλα για τη λέξη 'μητέρα'», είπε.

Ursula K. Le Guin

Αποσπάσματα από το διήγημα «Η υπόθεση Σέγκρι».

Η ίδια λέει: «Παιδεύτηκα πάρα πολύ για να γράψω αυτή την ιστορία, γιατί το γράψιμό της μου προκαλούσε πόνο. Ούτε που φανταζόμουν πόσος πόνος θα μπορούσε να προκύψει, απλώς και μόνο μεταβάλλοντας τις δημογραφικές αναλογίες».

Ανακατεύοντας όνειρα και μνήμες, χρόνια πριν, διανοιζαμε τη γαλαρία που στα τοιχώματά της είναι καρφωμένα δύο σειρές πορτραίτα: Μητέρες και Κόρες. Πήγαμε σκάβοντας εκεί που κατοικεί η αρχαιότερη και σπουδαιότερη σχέση μας με την πρώτη ΑΜΗ. Εκεί που κατοικούν τα φαντάσματα μιας ιστορίας αγάπης και αρνήσεων. Στην κρύπτη με τους καθρέφτες και τα παιχνίδια τους. Τις αντανακλάσεις. Τους αντικατοπτρισμούς.

Δεν κατορθώσαμε να σχεδιάσουμε τον αρχέτυπο αστερισμό Μητέρας-Κόρης. Πολλές λέξεις μάς χωρίζουν ακόμη από το πρώτο σώμα, το πρώτο σπίτι, την πρώτη λέξη (μας γαλούχισε στη μητρική γλώσσα), την πρώτη αγάπη, την πρώτη άρνηση.

Αιωρούμαστε για χρόνια ανάμεσα σε δύο παντοδύναμα πορτραίτα-φαντάσματα, φιγούρες παραμορφωμένες και παραμορφωτικές της Μητέρας. Τη Μεγάλη Καλή Μητέρα, το όνειρο της πληρότητας, της υποδοχής, της κατανόησης, της αφθονίας, της συμφιλίωσης, της πλήρους αποδοχής, της ευδαιμονίας. Την Κακή Μητέρα-Μητριά, τον εφιάλτη του τρομακτικού τέρατος που καταβροχθίζει. Και τον φόβο αυτού του εφιάλτη.

Παρατηρώ σήμερα το τόξο αυτής μας της αιώρησης ανάμεσα στις δύο φιγούρες. Φιγούρες της πατρικής τάξης τελικά; Μαρίες και Μήδεις αυτές. Παραλυμένες και παραλόουσες. Και μεις; Εν αναμονή απλώς της σωτήριας πατρικής τομής, αποκόλλησης, αποχωρισμού, αποκήρυξης που μόνο αυτή μας υπόσχεται εξατομικευση, λόγο, ελευθερία; Εν αναμονή απλώς της άρνησης, της απώλειας που μόνο αυτή μας ξεκλειδώνει τις συμβολικές πόρτες της πραγματικότητας και του λόγου;

Κοιτώντας προσεκτικά, νομίζω πως διακρίνω τη σκιά που ρίχνει αυτή μας η αιώρηση πάνω στις σχέσεις μας

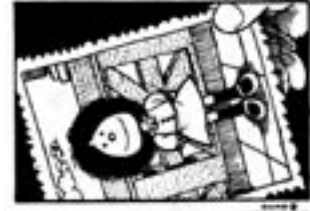
με τις άλλες γυναίκες. Η συνάντηση με τις άλλες, κάθε φορά, ξυπνά τα δύο φαντάσματα.

Η άλλη γυναίκα είναι τόπος καλού, τόπος αβλαβής, όπου μπορώ να υπερβώ, να αποφύγω, να συμφιλιώσω κάθε σύγκρουση, κάθε αντίφαση, κάθε ανταγωνισμό, όπου μπορώ να υποδεχτώ και να ενσωματώσω κάθε διαφορά. Εξιδανικεύοντας την άλλη, λοιπόν, με μια απλουστευτική ρητορική συμβίωσης και συγκατοίκησης, φορτωμένες με πελώριες, δυσανάλογες απαιτήσεις και επιθυμίες, ζητάμε σ' αυτήν την Καλή Μητέρα, την ανεξάντλητη τροφό των αναγκών, για να ζήσουμε στο Μεγάλο της Σώμα δίχως συγκρούσεις.

Η άλλη γυναίκα είναι τόπος κακού, είναι συγκρούσεις που δεν βρίσκουν συμφιλίωση, είναι αρνήσεις, είναι το φάντασμα της Κακής Μητριάς που ξαναγεννιέται και θέλει να καταβροχθίσει, γεννώντας βίαια συναισθήματα.

Αναρωτιέμαι αν σήμερα είμαστε σε θέση να αποκαθλώσουμε αυτά τα δυο πορτραίτα και απλώς να καθίσουμε η μία απέναντι στην άλλη πρόσωπο με πρόσωπο σε μια σχέση-παιχνίδι βλεμμάτων αρχικά, όπου εκείνη δεν είναι πια Εκείνη όπου εγώ δεν είμαι πια Εκείνη, Μάνα-Κόρη αλλά διακριτό υποκείμενο από Αυτήν, αλλά όχι από τη σχέση μαζί της. Από Εκείνην πέρασα και πρέπει να περάσω ακόμη και αν τώρα δεν είναι πια αυτή. Στενό το πέρασμα. Ήταν και είναι. Μήπως όμως έτσι δεν είμαι πια δέσμια και ο δεσμός γίνει σύνδεσμος; Η μία απέναντι στην άλλη. Ονοματίζοντας πάθη, μίση, μιζήριες, αποτυχίες, φόβους. Τις σκοτεινές γωνίες, το γκρίζο της καρδιάς, των πράξεων, των σχέσεων. Την προσκόλληση, την καθήλωση στο φάντασμα του καλού που είχαμε ή που ονειρευόμαστε.

Μα δίχως την Καλή Μαμά δεν θα χαθούμε; Μα δεν μας αρκεί σήμερα πια μια απλώς αρκετά καλή; Δίχως την εξιδανίκευση που μας εξαπατά;

(για τη γυναίκα που γράφει)

«Πάντα μέσα της υπάρχει τουλάχιστον λίγο από το
“από το καλό γάλα της μητέρας”

(η γυναίκα) γράφει με άσπρο μελάνι».

Hélène Cixous

“Le rire de la Méduse”, L' Arc, 61, 1975

■ Ομάδα Γυναικών Θεσσαλονίκης

Η Ομάδα Γυναικών Θεσσαλονίκης, αποτελεί αυτόνομη πρωτοβουλία ατόμων (κυρίως γυναικών αλλά και ανδρών), η οποία λειτουργεί από την Άνοιξη του 2002. Από τις πρώτες ακόμη άτυπες συναντήσεις της ομάδας αναδείχθηκε η αναγκαιότητα δημιουργίας ενός χώρου συσπείρωσης ατόμων, που από κοινού, θα εκφράσουν τα βιώματα και τους προβληματισμούς τους, θα συζητήσουν και θα αναπτύξουν δράσεις και πρωτοβουλίες σχετικά με τις διαφορετικές πτυχές του γυναικείου ζητήματος.

Κύριο στόχο της ομάδας αποτελεί η υπεράσπιση και διεκδίκηση των δικαιωμάτων των γυναικών καθώς και η καταπολέμηση του σεξισμού και της πατριαρχίας. Η ομάδα δραστηριοποιείται μέσα από μία σειρά ενεργειών όπως: δράσεις υποστήριξης ειδικών ομάδων γυναικών (μετανάστριες, πρόσφυγες κ.λ.π.), συμμετοχή σε δίκτυα (Δίκτυο Γυναικών Θεσσαλονίκης), κινητοποιήσεις, πορείες, εκκλήσεις αλληλεγγύης, εκδηλώσεις, καμπάνιες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της ευρύτερης κοινωνίας για συγκεκριμένες κάθε φορά θεματικές που αναδεικνύουν τις διακρίσεις που υφίστανται οι γυναίκες.

Η ομάδα λειτουργεί σε συνεργασία με άλλες ελληνικές γυναικείες και φεμινιστικές οργανώσεις ενώ έχει ήδη αρχίσει τη δικτύωση της με παρόμοιες Ευρωπαϊκές συλλογικότητες.

Η μέχρι τώρα δράση της ομάδας περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τις εξής δραστηριότητες:

- Ανοικτή εκδήλωση με θέμα: Γυναίκα και Πόλεμος, η οποία συνδιοργανώθηκε σε συνεργασία με το Μακεδονικό Ινστιτούτο Εργασίας και το Φεμινιστικό Κέντρο Αθήνας, στο πλαίσιο της 3ης Προπαρασκευαστικής Συνάντησης του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Φόρουμ, 13/14 Ιουλίου 2002
- Ανοικτή εκδήλωση με θέμα: «Σύγχρονο Δουλεμπόριο Γυναικών-Καταναγκαστική Πορνεία» στα πλαίσια του 5ου Αντιρατσιστικού Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης, Σεπτέμβριος 2002
- Έναρξη της καμπάνιας για τη φορολογική ανισότητα των γυναικών, Νοέμβριος 2002
- Έναρξη καμπάνιας για την πρόληψη και καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης παιδιών και γυναικών σε συνεργασία με την Άρσις, την Αντιρατσιστική Πρωτοβουλία Θεσσαλονίκης και το Κέντρο Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων και Άλλων Μορφών Κακομεταχείρισης-Θεσσαλονίκη, Μάιος 2003
- Ανοικτή εκδήλωση με θέμα: «Γυναίκες εδώ και εκεί: καταπίεση και Αντίσταση» στο πλαίσιο του 6ου Αντιρατσιστικού Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης, Ιούνιος 2003
- Ανοικτή εκδήλωση με θέμα: «Συντονισμός ενεργειών ενάντια στην καταναγκαστική πορνεία γυναικών» στο πλαίσιο της Αντισυνόδου, Ιούνιος 2003
- Ανοικτή εκδήλωση με θέμα: «Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και Γυναίκα» στο πλαίσιο της «Γιορτής της Εποχής», Σεπτέμβριος 2003
- Εισήγηση με τίτλο «Σύγχρονο δουλεμπόριο γυναικών: καταναγκαστική πορνεία», σε εκδήλωση στον κινηματογράφο Έσπερο με αφορμή την προβολή της ταινίας «Ο Δρόμος προς τη Δύση», Απρίλιος 2004

- Συμμετοχή σε εκδήλωση στο νοσοκομείο Άγιος Δημήτριος με θέμα: «Βία κατά των γυναικών-ένα ανομολόγητο έγκλημα» και παρουσίαση του θεατρικού δρώμενου: «Σας αρέσει ο κύριος Μπράμς;» της Μάρως Δούκα, σε συνεργασία με το σύλλογο εργαζομένων γυναικών του νοσοκομείου Αγίου Δημητρίου. Το συγκεκριμένο έργο αναφέρεται στο δράμα της καταναγκαστικής πορνείας. Ιούνιος 2004

- Συμμετοχή στο Δίκτυο Γυναικών Θεσσαλονίκης, (από την έναρξη του: Ιούνιος 2004)

- Συμμετοχή στην «Πρωτοβουλία: Γυναίκες ενάντια στην Κακοποίηση» (από την έναρξη δραστηριοποίησης της: Νοέμβριος 2004). Συνδιοργάνωση κινητοποιήσεων με αφορμή την παγκόσμια ημέρα δράσης για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών (25 Νοεμβρίου). Μεταξύ άλλων: πορεία στην πόλη της Θεσσαλονίκης, παρεμβάσεις στα Μ.Μ.Ε., διανομή φυλλαδίων ευαισθητοποίησης, άσκηση πίεσης για την (επανα)λειτουργία της στέγης φιλοξενίας κακοποιημένων γυναικών από το Δήμο Θεσσαλονίκης κ.ά.

Η ενεργοποίηση ενός όσο μεγαλύτερου γίνεται αριθμού γυναικών σε γυναικείες και φεμινιστικές συλλογικότητες αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχή διεκδίκηση και κατοχύρωση των δικαιωμάτων μας. Η συμμετοχή σου μπορεί να βοηθήσει.

Η Ομάδα Γυναικών Θεσσαλονίκης πραγματοποιεί τις συναντήσεις της κάθε Δευτέρα, στις 21.00, στο ισόγειο της Π. Παπαγεωργίου 8, πεζόδρομος Αχειροποιήτου, Θεσσαλονίκη. Ηλεκτρονική Διεύθυνση:

omadaginekon@yahoo.gr

■ **Γυναίκες στην εκπαίδευση**

Είμαστε γυναίκες που εργάζονται σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης και κινητοποιούμε όταν υπάρξει ένα ζήτημα που μας καίει. Επιθυμία μας -που δεν έχει πραγματοποιηθεί ακόμη- είναι να λειτουργήσουμε ως ένα Παρατηρητήριο για την Εκπαίδευση, δηλαδή να έχουμε ένα μάτι ανοιχτό στα εκπαιδευτικά κείμενα και τις εκπαιδευτικές πρακτικές που επιχειρούν να διαμορφώσουν την υποκειμενικότητα των κοριτσιών αλλά και των αγοριών με βάση τη διαδικασία της φυσικοποίησης. Η φυσικοποίηση επιχειρεί -και δυστυχώς πολύ συχνά το πετυχαίνει- να μας πείσει ότι τα πράγματα που συμβαίνουν είναι αποτέλεσμα βιολογικών ή άλλων φυσικών παραγόντων και όχι κοινωνικών συνθηκών και ιδεολογικών διεργασιών.

Μέχρι στιγμής, είχαμε μία μεγάλη επιτυχία με το αντιπαιδαγωγικό και σεξιστικό cd για τις εκτρώσεις που υπήρχε στο βιβλίο των Θρησκευτικών και αποσύρθηκε. Έχουμε τα μάτια μας ανοικτά για την έμφυλη διάσταση όπου κι να την εντοπίζουμε στο χώρο της εκπαίδευσης.

Ο τύπος και τα υπόλοιπα μέσα μάς φέρθηκαν μάλλον φιλικά υποστηρίζοντας και αναδεικνύοντας το έργο μας. Εμείς χαρήκαμε πολύ για την εύκολη - και ίσως προσωρινή- επιτυχία μας και ανησυχήσαμε λιγάκι για την τεράστια σημασία των ΜΜΕ καθώς δεν είμαστε συνηθισμένες ούτε και έμπειρες.

Επιθυμία μας είναι να σταθεροποιήσουμε μία ημέρα συνάντησης και να επικοινωνήσουμε και με άλλες γυναίκες που ευαισθητοποιούνται σε θέματα εκπαίδευσης, φέρνοντάς τες στο χώρο του Δικτύου.

■ **Ομάδα Ιστοσελίδας**

Η επιλογή να δημιουργήσουμε μια ιστοσελίδα ήταν σχεδόν υποχρεωτική. Γνωρίζαμε ότι το διαδίκτυο αποτελεί μια πολιτική και συμβολική ευκαιρία για τις γυναίκες και θελήσαμε να συμμετέχουμε και εμείς στον χώρο αυτής της νέας μορφής επικοινωνίας, όπου εγκυμονούνται δυνατότητες και πιθανότητες

Δημιουργούμε και εμείς τον χώρο μας στο διαδίκτυο, όπου οι γυναίκες γράφουν, πληροφορούν, διαβάζουν, συνομιλούν, συναντιούνται, γνωρίζονται και αναγνωρίζονται, αφήνουν ένα ίχνος ορατό και προσβάσιμο.

Εγγραφόμαστε και εμείς σ' ένα δίκτυο παραπομπών, συνδέσεων, το οποίο καθρεφτίζοντας τις πολλαπλές πραγματικότητες, τις διαφορετικές εμπειρίες, δράσεις, τους πολυποίκιλους στόχους των γυναικών στον κυβερνοχώρο, μας δίνει τη δυνατότητα να παρατηρούμε καλύτερα τη μια γυναικεία εμπειρία υπό το φως της άλλης, να εξατομικεύουμε στρατηγικούς κόμβους που πλέκουν και διαπλέκουν νήματα, υφαίνουν δεσμούς -εκλεκτικές συγγένειες περιεχομένων, νοημάτων, δράσεων.

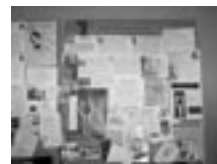
■ Ομάδα για την πολιτική

Η ομάδα για την πολιτική ξεκίνησε τις συναντήσεις της στις αρχές του 2005. Με την παρουσία άλλοτε περισσότερων και άλλοτε λιγότερων γυναικών κατόρθωσε να διατηρήσει ένα σταθερό πυρήνα συμμετεχουσών, οι οποίες στις συζητήσεις τους θέτουν και επιχειρούν να επεξεργαστούν ερωτήματα και εμπειρίες που εκτιμούν ότι σχετίζονται με τον πολιτικό χαρακτήρα του Δικτύου γυναικών. Ο προβληματισμός που προκύπτει σε κάθε συζήτηση κοινοποιείται στη λίστα του Δικτύου, με την επιθυμία να γίνει γνωστός σε όλες όσες μετέχουν στο εγχείρημα του Δικτύου και να προκαλέσει ενδεχομένως σκέψεις, σχόλια, παρεμβάσεις τους.

Επιδιώκοντας μια σχέση με την πολιτική πιο άμεση και προσωπική, πιο βιωματική, περισσότερο ανεκτική στη διαφωνία, ή όσο το δυνατόν αυτόνομη, οι γυναίκες της ομάδας ανιχνεύουν ζητήματα όπως τι σημαίνει γι' αυτές «Δίκτυο» και τι «γυναίκες», ποιος ο λόγος σύστασης ενός Δικτύου γυναικών, τι το διαφοροποιεί από άλλα πολιτικά σχήματα ή χώρους, πώς αντιλαμβάνεται η καθεμιά το μέλλον και τους στόχους του. Η διερεύνηση των θεμάτων αυτών οδηγεί στη διατύπωση νέων ερωτημάτων, όπως αν και κατά πόσο οι γυναίκες έχουν έναν αλληώτικο από τον κυρίαρχο (αντρικό) τρόπο με τον οποίο σκέφτονται και δρουν στην πολιτική και, επομένως, μέσα από μία ομάδα ή ένα Δίκτυο γυναικών επιχειρούν να αναζητήσουν και να διεκδικήσουν τη διαφορά τους αυτή.

ή μήπως, από την άλλη πλευρά, οι γυναίκες σήμερα, στο όνομα της διαφοράς του φύλου, συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν προβλήματα στην κοινωνική, επαγγελματική, πολιτική, οικογενειακή σφαίρα, οπότε μία γυναικεία ομάδα ή Δίκτυο χρειάζεται να καταγράψει και να αμφισβητήσει τις άνισες, ασύμμετρες ή εξουσιαστικές δομές που υφίστανται εις βάρος των γυναικών. Επιπλέον τίθενται ζητήματα όπως ποια μπορεί να είναι η σχέση του Δικτύου με γυναίκες που δραστηριοποιούνται σε άλλους πολιτικούς χώρους ή φέρουν άλλες πολιτικές ταυτότητες, ή αν και κατά πόσο οι επεξεργασίες της ομάδας μπορούν να οδηγήσουν σε επικοινωνία με γυναίκες που μοιάζουν να παραμένουν μακριά από την πολιτική.

Στην πορεία των συζητήσεων της ομάδας μπορεί να δοκιμάζονται πολλές από τις βεβαιότητες ή τις αντοχές των συμμετεχουσών. Ταυτόχρονα όμως ίσως αρχίζουν να διαφαίνονται οι προοπτικές και τα όρια της, ο βαθμός και οι παράγοντες της συνοχής της. Στη χρονιά που έρχεται πιθανόν τα ερωτήματα να γίνουν πιο σαφή και οι απαντήσεις πιο ξεκάθαρες ή να προκύψουν και άλλα θέματα και νέες αναζητήσεις. Θα το δούμε.

■ Ομάδα λογοτεχνίας

Στο φεμινιστικό κίνημα οι συζητήσεις όσον αφορά τη λογοτεχνία έχουν εγκλωβιστεί στην προβληματική «της γυναικείας γραφής». Κατά πόσο δηλαδή το φύλο του συγγραφέα καθορίζει την οπτική με την οποία απεικονίζει τον κόσμο. Τι γράφει μια γυναίκα συγγραφέας έτσι ώστε να διαφοροποιείται ο λόγος της από το λόγο ενός άντρα; Υπάρχει φεμινιστικός λογοτεχνικός λόγος; Υποσκάπτονται μέσα από το γυναικείο εκφερόμενο λόγο οι στερεοτυπικές αντιλήψεις για την αντρική κυριαρχία; Επαναπροσδιορίζεται η θέση των φύλων στην κοινωνία; Νομιμοποιείται το δικαίωμα των γυναικών όχι μόνο στην ισότητα αλλά και στη διαφορά; Προβάλλεται μια διαφορετική διαχείριση της σεξουαλικότητας, της πολιτικής και γενικά όλων όσων αφορούν τις ανθρώπινες σχέσεις;

Υπάρχουν, τέλος, καθαρόαιμα κείμενα με συγκεκριμένη «φεμινιστική» θέση ή μόνο σπαράγματα γυναικείας οπτικής και αυτή η οπτική δίνεται μόνο από το χέρι μιας γυναίκας ή και ένας άντρας μπορεί να την δώσει με επιτυχία; Το παράδειγμα του Ρίτσου,

του Παπαδιαμάντη, του Μιχαηλίδη και του Μάτεση είναι αρκετά ή μόνο η εξαίρεση που επιβεβαιώνει τον κανόνα;

Η ομάδα της λογοτεχνίας ξεκινώντας από αυτά και άλλα τόσα ερωτήματα και διαβάζοντας λογοτεχνικά έργα γραμμένα από γυναίκες,

προσπαθεί να εντοπίσει χαρακτηριστικά της γυναικείας γραφής.

■ Γυναίκες σε ευθυμία

Ποιες και πόσες είναι;

Πού βρίσκουν το κέφι τους αυτές οι αλλόκοτα αισιόδοξες και χαρούμενες γυναίκες κόντρα σε κάθε πραγματικότητα που τσακίζει;

Γιατί μας καλούν συχνά-πυκνά σε γλεντοκόπια και δείχνουν ότι στερούνται κάθε σοβαρότητας;

Τι επιδιώκουν και γιατί τα κάνουν όλα αυτά;

Οι Γυναίκες σε ευθυμία μιλάνε έτσι γιατί είναι ντυμένες τον καραγκιόζ μπερντέ και συγκινούνται και οι άλλες γυναίκες γιατί είναι ο δικός τους μπερντέ που κρατάει ακόμα τη λίγη λάμψη απ' την παλιά, μεγάλη και επιβλητική ζωγραφιά. Μην έχουμε λοιπόν καμιά παρεξήγηση: οι Γυναίκες σε ευθυμία δεν είναι καμία φεμινιστική καρικατούρα απελευθέρωσης και δικαιωμάτων και τέτοια... Αλλά τότε τι είναι οι Γυναίκες σε ευθυμία; Σε τι Θεό πιστεύουν, τέλος πάντων αυτές οι γυναίκες και κάνουν το κορόϊδο -μαύρη κοροϊδία, δηλαδή, έτσι τρελά εκτεθειμένες και ευάλωτες; Ετοιμάζονται πάντα για τη γιορτή... εκεί όπου οι άνθρωποι δεν καθορίζονται απ' τα συμφέροντα, δηλαδή από την ανάγκη, και καταφτάνουν γενναϊόδωροι, και ξεχειλίζουν τα κρασιά κι αρχίζει το γλέντι. Βαράτε τα όργανα, βάλτε φωτιά στο τόπια! Οι Γυναίκες

Ημερολόγιο περιόδου

σε ευθυμία εν δράσει! Αυθεντικές σαν έργο του δημιουργού τους να μην τους φθείρει η ιστορία, ηθοποιοί, να μην τις παρασύρουν το κοινό και οι ατζέντηδες. Και είρωνες, είρωνες, με το ματάκι παιχνιδιάρικο και το κεφάλι πάνω στον πάγκο του κασάπη! Έξω από αυτήν τη διαδικασία προς τον εορτασμό, όλα γίνονται για λόγους ανύπαρκτους. Φίλες, ο μουσικός δεν ξέρει πώς την λένε τη γιορτή, κουβάλησε τα όργανα, κι ένα σου λέει μόνο: να σου ζήσει ο τελετάρχης! Εσείς δεν είστε;

Όλα αυτά είναι ρόλοι που έχουν παιχτεί και ξαναπαιχτεί χιλιάδες φορές. Βάλτε σε λειτουργία το παιχνίδι έχοντας μάθει απέξω αυτά τα μέρη της παληάς, χαμένης γιορτής που έφτασε ως εμάς για να ξανακερδηθεί¹. Ας προσπαθήσουμε, λοιπόν!

Με ρεμπέτικα και Καραγκιόζη, αλλαγές χεριών στα βιβλία και μικρές γιορτές στο χώρο μας, ψήνοντας κρέατα και ψάρια ή η μία το ψάρι στα χείλη της άλλης, μαγειρεύοντας όσπρια και κάνοντας όνειρα, διαφωνώντας μέχρις εσχάτων, αλλά και ομονοώντας μέχρις αηδίας, με κέφι και χαμόγελο διατελώντας σταθερά εν ευθυμία!

¹Διονύσης Σαββόπουλος, από τον Αριστοφάνη που γύρισε από τα θυμαράκια.

	Δεκ.	Ιαν.	Φεβρ.	Μάρτ.	Απρ.	Μάιος	Ιουν.	Ιουλ.	Αύγ.	Σεπτ.	Οκτ.	Νοέμ.	Δεκ.
Κυρ.	25	22	19	19	16	14	11	9	6	3	1	26	24
Δευτ.	26	23	20	20	17	15	12	10	7	4	2	27	25
Τρ.	27	24	21	21	18	16	13	11	8	5	3	28	26
Τετ.	28	25	22	22	19	17	14	12	9	6	4	1	29
Πεμ.	1 29	26	23	23	20	18	15	13	10	7	5	2	30
Παρ.	2 30	27	24	24	21	19	16	14	11	8	6	3	28
Σαβ.	3 31	1 29	25	25	22	20	17	15	12	9	7	4	2 30
Κυρ.	4	2 30	26	26	23	21	18	16	13	10	8	5	3 31
Δευτ.	5	2 30	27	27	24	22	19	17	14	11	9	6	4
Τρ.	6	3 31	28	28	25	23	20	18	15	12	10	7	5
Τετ.	7	4	1	1	29	26	24	21	19	16	13	11	8
Πεμ.	8	5	2	2	30	27	25	22	20	17	14	12	9
Παρ.	9	6	3	3	31	28	26	23	21	18	15	13	10
Σαβ.	10	7	4	4	1 29	27	24	22	19	16	14	11	9
Κυρ.	11	8	5	5	2 30	28	25	23	20	17	15	12	10
Δευτ.	12	9	6	6	3	1 29	26	24	21	18	16	13	11
Τρ.	13	10	7	7	4	2 30	27	25	22	19	17	14	12
Τετ.	14	11	8	8	5	3 31	28	26	23	20	18	15	13
Πεμ.	15	12	9	9	6	4	1 29	27	24	21	19	16	14
Παρ.	16	13	10	10	7	5	2 30	28	25	22	20	17	15
Σαβ.	17	14	11	11	8	6	3	1 29	26	23	21	18	16
Κυρ.	18	15	12	12	9	7	4	2 30	27	24	22	19	17
Δευτ.	19	16	13	13	10	8	5	3 31	28	25	23	20	18
Τρ.	20	17	14	14	11	9	6	4	1 29	26	24	21	19
Τετ.	21	18	15	15	12	10	7	5	2 30	27	25	22	20
Πεμ.	22	19	16	16	13	11	8	6	3 31	28	26	23	21
Παρ.	23	20	17	17	14	12	9	7	4	1 29	27	24	22
Σαβ.	24	21	18	18	15	13	10	8	5	2 30	28	25	23

Δωρεάν τηλεφωνική γραμμή από το Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης, που παρέχει ψυχολογική και νομική στήριξη. Σ' όλη την Ελλάδα.

<http://www.feminist.com/>
<http://feminist.net.tripod.com/> (ελληνικά)
<http://www.endvaw.org/> (σταματήστε τη βία εναντίον των γυναικών)
<http://www.gender-killer.de/>
<http://www.queertheory.com/>
<http://www.glbtq.com/>
<http://www.library.ucsb.edu/subjects/blackfeminism/introduction.html> (μαύρος φεμινισμός)
<http://rawa.fancymarketing.net/index.html> (RAWA - Afghanistan)
<http://www.geocities.com/Paris/2159/anrfem.html> (αναρχοφεμινισμός)
<http://flag.blackened.net/revolt/darg.html> (Δουβλίνο-δικαίωμα στην έκτρωση)
<http://www.geocities.com/Athens/2533/russfem.html> (φεμινισμός στη Ρωσία)
http://athens.indymedia.org/front.hp3?lang=el&article_id=196238
(ούτε πουτάνες ούτε υποταγμένες - μουσουλμάνες Γαλλία)
http://athens.indymedia.org/front.hp3?lang=el&article_id=196588
(ούτε πουτάνες...)
<http://www.frauennews.de/themen/taggesch.htm> (η ιστορία της μέρας της γυναίκας)
<http://www.wgnrr.org/frameset.htm> (για την αναπαραγωγή)
<http://www.geocities.com/sapphida/sl/home.html> (λεσβιακό κίνημα)
<http://www.lesbian.com/>
<http://scriptorium.lib.duke.edu/wlm/> (Documents from the Women's Liberation Movement)
<http://penelopes.org/> (γαλλικά)

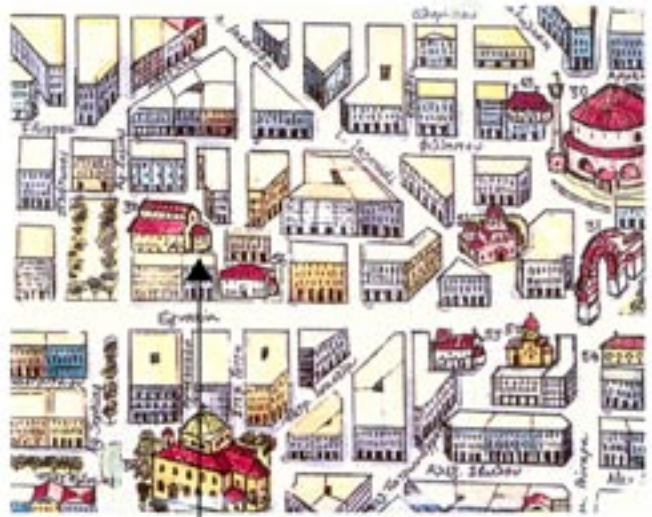
Σπουδές φύλου

<http://www.auth.gr/genderstudies/> (διατμηματικό προπτυχιακό πρόγραμμα: φύλο και ισότητα)
<http://www.aegean.gr/gender-postgraduate/> (Σπουδές Φύλου - Πανεπιστήμιο Αιγαίου)
<http://www.uth.gr/main/newsevents/ProgFyllo.htm> (Σπουδές Φύλου - Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας)
<http://www.auth.gr/edlit/html/spoudes/meta/diatmim/central.html> (διατμηματικό μεταπτυχιακό στην παιδαγωγική της ισότητας των φύλων)

Ο κατάλογος είναι ενδεικτικός. Περισσότερες διευθύνσεις στη σελίδα του Δικτύου Γυναικών: www.femnetsalonica.gr, E-mail: femnet_salonica@yahoo.gr

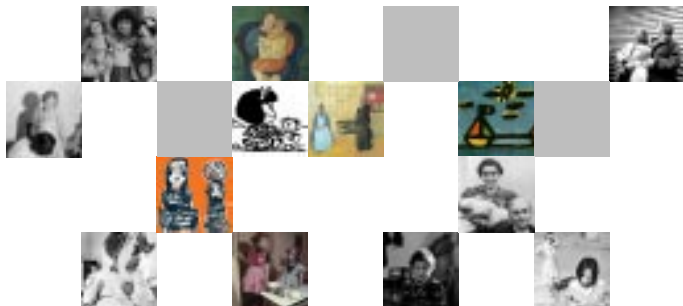

Paul Gauguin (1902)

Γυναίκες σε Δίκτυο
Π. Παπαγεωργίου 8
Θεσσαλονίκη

femnet_salonica@yahoo.gr

Ευχαριστούμε τους animonautes
για την ανιδιοτελή γραφιστική επιμέλεια και σχεδιασμό του εντύπου.

